Мета: Засвоєння понять ентропії на символ джерела та його надлишковості, вивчення та порівняння різних моделей джерела відкритого тексту для наближеного визначення ентропії, набуття практичних навичок щодо оцінки ентропії на символ джерела.

Постановка задачі:

- 0. Уважно прочитати методичні вказівки до виконання комп'ютерного практикуму.
- 1. Написати програми для підрахунку частот букв і частот біграм в тексті, а також підрахунку H1 та H2 за безпосереднім означенням. Підрахувати частоти букв та біграм, а також значення H1 та H2 на довільно обраному тексті російською мовою достатньої довжини (щонайменше 1 M б), де імовірності замінити відповідними частотами. Також одержати значення H1 та H2 на тому ж тексті, в якому вилучено всі пробіли.
- 2. За допомогою програми CoolPinkProgram оцінити значення *H10*, *H20*, *H30*.
- 3. Використовуючи отримані значення ентропії, оцінити надлишковість російської мови в різних моделях джерела.

Хід роботи:

- 1. Сформували текст, з яким ми працюватимемо. Щоб отримати достатній обсяг тексту, ми зібрали в тексті такі книги, як «Пригоди Незнайка» Носова, Коран та «1984» Оруела. На цьому етапі труднощів не було.
- 2. Написали код, який проводить «фільтрацію» тексту: робить всі літери стрічними, прибирає зайві символи, зайві пробіли, та створили за допомогою цього коду «чисту» версію нашого тексту, готову для аналізу. З труднощів тут було опанування необхідних можливостей «регулярних виразів»
- 3. Написали код, який рахує літери, біграми та обчислює відповідні частоти. На цьому етапі труднощів не було.
- 4. Написали код, який переводить частоти до читабельного вигляду. На цьому етапі труднощі були суто механічні та алгоритмічні.
- 5. Зібрали наші результати в протокол і зробили висновки. Труднощів не було

Отримані дані:

Таблиця частот літер з пробілом

Таблиця частот літер без пробілу

_		
_	0.1646	
0	0.091	
е	0.0698	
a	0.0684	
И	0.0652	
Н	0.0545	
Т	0.0542	
Л	0.0429	
С	0.0419	
В	0.0359	
р	0.0336	
к	0.0293	
М	0.0265	
д 0.0251		
У	0.023	
П	0.0225	
ы 0.0176		
3	0.0155	
Ь	0.0153	
Я	0.015	
б	0.0146	
Г	0.014	
Ч	ч 0.0117	
х	0.0095	
й	0.0091	
ж	0.0079	
Ш	0.0074	
Ю	0.0047	
Щ	0.0033	
ц	0.0024	
Э	э 0.0023	
ф	ф 0.0007	
ë	ë 0.0004	
ъ	0.0002	

H1 = 4.36455, R = 0.14210	H1	= 4	.364	55,	R =	0.	1421	0
---------------------------	----	-----	------	-----	-----	----	------	---

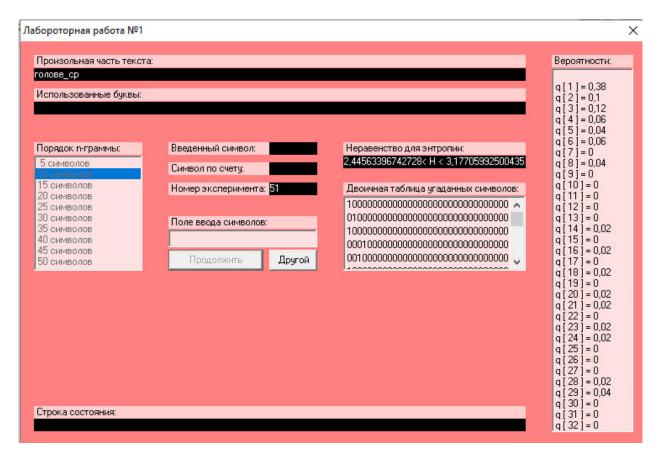
0	0.1089		
е	e 0.0835		
a	0.0819		
И	0.078		
Н	0.0652		
Т	0.0648		
Л	0.0514		
С	0.0501		
В	0.0429		
р	0.0402		
К	0.035		
M	м 0.0317		
Д	д 0.03		
У			
П	0.027		
Ы	0.021		
3	0.0186		
Ь	ь 0.0184		
Я	0.018		
б	0.0174		
Γ	г 0.0168		
Ч	0.014		
Х	0.0114		
й	0.0109		
ж	0.0095		
Ш	0.0089		
Ю	0.0056		
щ	0.004		
Ц	0.0029		
Э	0.0028		
ф	0.0009		
ë	0.0005		
Ъ	0.0002		

H1 = 4.45208, R = 0.11742

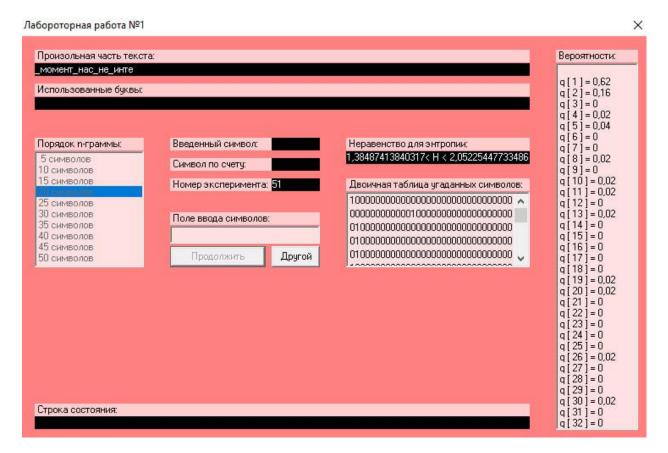
	Ентропія (Н)	Надлишковість (R)
Н2 (з перетинами з пробілами)	7.90085	0.18624
Н2 (без перетинів з пробілами)	7.89978	0.18222
Н2 (з перетинами без пробілів)	8.25920	0.16205
Н2 (без перетинів без пробілів)	8.25764	0.15912
H(10)	2.44563 < H < 3.17705	0.36459 < R < 0.51087
H(20)	1.38487 < H < 2.05225	0.58955 < R < 0.72303
H(30)	1.29114 < H < 2.04913	0.59017 < R < 0.74177

Повна таблична інформація по біграмам залишена у файлі data.xlxs

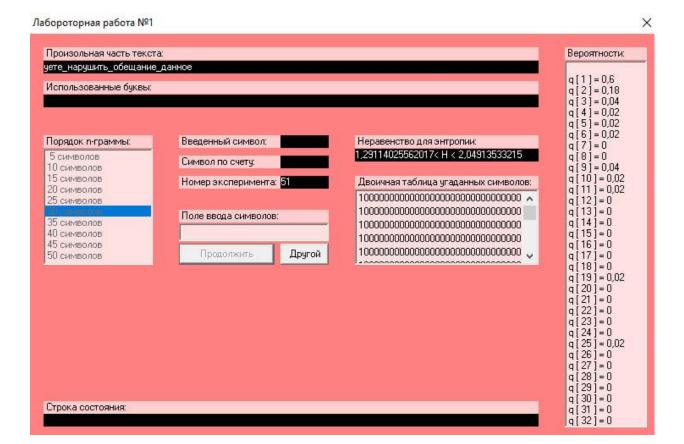
H₁₀

H20

H30

Оцінки та висновки:

Надлишковість тексту дуже сильно залежить від того, яким саме чином ми його аналізували. Аналізуючи частоти символів ми отримали надлишковість порядку 12-14%, частоти біграм дали нам надлишковість 16-19%. Коли ж ми почали розраховувати умовну ентропію, значення її надлишковості стрімко зросли, особливо на 20 і 30 символах. І це природньо, бо маючи певну послідовність символів, ми зменшуємо ентропію, а з нею і росте надлишковість.

Можемо зробити висновок, що російська мова доволі надлишкова і в теорії можна скоротити слова (а з ними і речення, і тексти) більше, ніж на половину, не втрачаючи змісту.